

Češi budou zuřit. Zazněla cena, kterou by mohli platit za elektřinu. Ale bez „spekulantů“

- CZ24 News | 2. prosince 2023

ČESKO: Nikdo, kromě spekulantů, nás nenutí českou elektřinu vyrobenou v České republice za české ceny obchodovat za tzv. burzovní, tj. ryze spekulativní ceny. „Pokud by česká vláda byla opět opravdu českou vládou a pokud by ČEZ, prohlašující se nyní za společnost Čistá Energie Zítřka, byl opět společností České Energetické Závody, nemohla by koncová cena elektřiny pro domácnosti, včetně všech daní a poplatků, ani náhodou překročit 3 koruny za kWh,“ říká pro ParlamentníListy.cz Ivan Noveský, bývalý první místopředseda Energetického regulačního úřadu.

Nejčastější reakcí domácích politiků na prudké zdražování elektřiny se stalo tvrzení, že jsme závislí na cenách elektřiny na Lipské burze. Ve skutečnosti tomu tak není a jde o výmluvu, která má zakrýt pravý důvod. Bývalý generální ředitel ČEZ Jaroslav Míl ve vysílání CNN Prima NEWS potvrdil, že **nemáme povinnost** být na Lipské burze ani nemáme povinnost mít burzovní cenu jako referenční. „S panem generálním ředitelem se velmi dobře spolupracovalo nejen v letech 2000 až 2003, tedy v době, kdy jsme zřizovali Energetický regulační úřad (2001). Stejně jako tehdy i dnes má zcela pravdu. Nikdo, kromě spekulantů, nás nenutí českou elektřinu vyrobenou v ČR za české ceny (výrobní cena elektřiny z uhlí 0,15 Kč/kW + bruselská daň zvaná povolenky a z jaderných elektráren za 0,25 Kč/kWh) obchodovat za tzv. burzovní, tj. ryze spekulativní ceny,“ zdůrazňuje zakladatel ERÚ Ivan Noveský.

„Paradoxem totiž je, že ani Brusel či jeho antiekologický projekt Green Deal, nenutí Českou republiku prodávat elektřinu na Lipské burze (EEX), resp. na její dceřinné společnosti Energetická burza Praha (PXE),“ podotýká expert na energetiku. Vzpomíná, že když byla PXE v červenci 2007 za vlády premiéra Mirka Topolánka zřizována, údajně pouze v zájmu spotřebitelů, sliboval generální ředitel Petr Koblic a generální sekretář David Kučera, že PXE omezí rizika velkých cenových výkyvů elektřiny takto: „Obchodníkům se zároveň dostává do rukou produkt s garantovanou dodávkou odběru elektřiny na období dvou let, takže koneční odběratelé získají cenovou indikaci na delší období než bylo dosud zvykem.“

Stačí využít stávající mechanismus regulace ceny

Ale o „splnění“ účelu PXE a slibů o stabilitě snad nejlépe svědčí to, že loni během necelých dvou týdnů se elektřina 23. 8. obchodovala za 15,20 Kč/kWh, 26. 8. za 24,- Kč/kWh a 2.9. za 12,40 Kč/kWh. „Přes burzu se ve skutečnosti obchoduje pouze zcela minimální množství elektřiny, v podstatě by se tam měly – a mohly – obchodovat pouze přebytky. Médiím se ale podařilo u mnoha lidí vytvořit dojem, že elektřina se vyrábí na burze, stejně jako se nyní vláda snaží vytvořit u občanů dojem, že zemní plyn se vyrábí v LNG terminálech,“ upozorňuje Ivan Noveský.

Bývalý vládní zmocněnec pro jadernou energetiku Jaroslav Míl už dříve prohlásil, že je absurdní, aby se ceny elektřiny u nás odvíjely od pseudotrhu na Lipské burze a lidé za to platili extrémní peníze. „Stačí jednoduchá systémová změna, která spočívá ve využití stávajícího mechanismu regulace ceny elektřiny dle platného zákona o cenách č. 526 z roku 1990. Tento postup je navíc plně v souladu s právem EU (článek 5 směrnice 2019/944), jak nám ostatně potvrdilo i Ministerstvo spravedlnosti, které evidentně problematice energetiky rozumí více než Ministerstvo průmyslu a obchodu,“

konstatuje Ivan Noveský s tím, že by to v podstatě znamenalo pouze návrat na konec 90, let, kdy platil první energetický zákon z roku 1994, tedy zákon č. 222/1994 Sb.

Pokud by česká vláda byla opět opravdu českou...

Průměrná cena elektřiny pro českou domácnost byla proto v roce 1996 1,07 Kč/kWh a po dalším razantním zdražení v roce 1997 stoupla na 1,23 Kč/kWh. „To stále poskytovalo velký, ale přiměřený zisk všem energetickým firmám za výrobu, přenos i distribuci elektřiny. Právě pro řádnou a objektivní regulaci cen energií v návaznosti na skutečné a oprávněné náklady přirozených energetických monopolů byl Energetický regulační úřad uzákoněn, a proto jsme ho s první předsedkyní Janou Novotnou v roce 2001 budovali. Pokud by česká vláda byla opět opravdu českou vládou a pokud by ČEZ, prohlašující se nyní za společnost Čistá Energie Zítřka, byl opět společností České Energetické Závody, nemohla by koncová cena elektřiny pro domácnosti, včetně všech daní a poplatků, ani náhodou překročit 3 koruny za kWh,“ tvrdí odborník.

Na druhé straně názorové barikády než bývalý generální ČEZ Jaroslav Míl se objevoval v debatách programový ředitel Svazu moderní energetiky Martin Sedlák. Podle něj Evropa díky tomu, že v ní funguje volný trh, ušetřila v minulém desetiletí ročně 34 miliard eur zejména díky tomu, že jsme mohli obchodovat. „Odstříhnout se od evropského trhu by pro Českou republiku byl krok úplně vedle, potřebujeme evropskou solidaritu nejenom v elektřině, ale i v plynu a i v dodávkách ropy. A když nebudeme spolupracovat, pak je otázkou, jestli se nám podaří potom společně spolupracovat například na společných nákupech zemního plynu,“ kontroval Sedlák v jedné z debat s Jaroslavem Mílem.

Rakousko se výhodného kontraktu s Gazpromem nevzdá

Ivan Noveský ovšem namítá, že spolupráce s Evropou nevznikla a nepadá s Lipskou burzou, což dokládá na její historii. „Česká republika, tehdy jako Československo, spolupracovala se západní i východní Evropou před rokem 1989, například v oblasti výpomoci s dodávkami elektřiny, ale zejména v zásobování zemním plynem. Od roku 1972 fungovala první jediná cesta kvalitního a laciného ruského zemního plynu do Německé spolkové republiky, Německé demokratické republiky (kde je dnes Lipská burza) a Rakouska prostřednictvím našeho závodu Tranzitní plynovod (dnes v ČR NET4GAS a na Slovensku Eustream), která vedla z Ruska přes Ukrajinu do Československa. Touto cestou dodnes každý den tečou desítky milionů m³ ideologicky závadného, ale kvalitního a laciného ruského zemního plynu přes Ukrajinu,“ poznamenává někdejší první místopředseda ERÚ.

Společný evropský nákup zemního plynu označuje dokonce za fantasmagorii. „Spoléhat na to, že se například Rakousko vzdá svého výhodného kontraktu s Gazpromem, který má až do roku 2040, a bude se těšit na neprůhledné smlouvy typu Pfizer, kvůli kterým je od 14. října minulého roku oficiálně vyšetřovaná evropskou prokuraturou (či snad již trestně stíhaná?) paní Ursula von der Leyenová, snad vážně nemůže ani největší eurofil. Totéž Maďarsko a Slovensko. Navíc je zde riziko, že by Česká republika mohla být okrádána za společný nákup zemního plynu stejně, jako je dodnes okrádána za vynucené dodávky nevyužitelných a postupně likvidovaných ‚vakcín‘ Pfizer,“ obává se Ivan Noveský.

Pokud přijde letos tuhá zima, bude mít Česko problém

Odhaduje, že pro Českou republiku by nastal velký problém, pokud by přišla opravdu tuhá zima. „Tu loňskou jsme přežili i díky tomu, že vlastně žádná zima nebyla. V tomto případě fandím Fialově vládě, ať zůstane to nezimní počasí i v zimě 2023/2024, ať to přežijeme. Protože upřímně řečeno, teď k nám teče plyn pouze z Německa. Loni jsme ještě měli zásobníky plné ruského plynu. I když to nebyly naše zásobníky, nebyl to náš plyn, byl to ruský plyn, ale naštěstí ho obchodníci prodali do

České republiky. O ceně ale raději nehovořit,“ doporučuje expert na energetiku.

Nedá mu to, aby se nezmínil, že se zemní plyn netěží v terminálech LNG. „ČEZ koupil určitý podíl na plovoucích terminálech LNG v Nizozemsku a nyní i v Německu. Terminály LNG, i když se vláda či její poradci možná domnívají něco jiného, samy o sobě nic neřeší a samy nezajišťují dostatek zemního plynu. Terminál LNG je pouze jednou z přestupních stanic. Je to jedna část energeticky a ekonomicky velmi komplikované cesty zemního plynu od výrobce ke spotřebiteli,“ vysvětluje Ivan Noveský.

Zkušenost se zdravotními pomůckami za covidu varuje

Připomíná, že cesta LNG začíná jako cesta zemního plynu potrubím od výrobce ke zkapalňovacímu terminálu LNG. „Pak se LNG nalodí a převeze přes oceán ve speciálních tankerech LNG (1 den nájmu tankeru LNG stál v roce 2022 7,5 milionu Kč a pouze na cestu z USA do Evropy potřebuje 20 dní, zatímco z Ruska či arabských destinací je mnohem kratší). Po vylodění v terminálu LNG se LNG regazifikuje v terminálu LNG na zemní plyn, který je dále dopravován přes Nizozemsko a Německo potrubím do Česka. To vše je samozřejmě ekologicky a energeticky velmi náročné (například na zkapalnění 1 kg LNG je potřeba 0,38 kWh a za 1 den spotřebuje jeden starý tanker na LNG až 100 tun těžkého topného oleje), a proto je LNG mnohem dražší a životní prostředí mnohem více škodící cesta než klasická cesta zemního plynu potrubním,“ poznamenává zakladatel ERÚ.

Navíc nikdo veřejnosti neřekl, že plovoucí regazifikační (odpařovací) terminály LNG, které k ohřívání LNG z mínus 162°C využívají teploty mořské vody, stoprocentně fungují jenom tehdy, když je teplota vody v moři nad 15°C. „Při nižší teplotě vody funguje terminál jenom na částečný výkon (v uzavřeném cyklu). To znamená, že v době, kdy je velká zima a je největší spotřeba plynu, dodávají terminály mnohem méně plynu, než v létě. A pokud si opravdu někdo myslí, že když terminály LNG budou při nízkých teplotách dodávat málo plynu, že ho Němci nespotřebují sami a že ho k nám pustí na úkor svého průmyslu či obyvatelstva, pak je potřeba si připomenout historii nedávno minulou. Zkušenost se zdravotními pomůckami v době covidu by měla tyto nezdravé optimisty varovat,“ říká pro ParlamentníListy.cz Ivan Noveský.

Důležitý moment pro zajištění energetické bezpečnosti

Vrací se i k tomu, že až do minulých dnů byla cesta ruského zemního přes Ukrajinu a Slovensko do Lanžhotu uzavřena a veškerý plyn šel pouze do Rakouska a dále. „Nyní našťastí zvítězil zdravý rozum a ekonomika a dodávky byly obnoveny. To je velmi důležitý moment pro zajištění energetické bezpečnosti České republiky. Pravidla regulace v podstatě umožňují pouze navyšování regulovaných cen u přirozených monopolů, které zvláště, není-li prováděna tvrdá kontrola oprávněnosti a účelnosti nákladů regulovaných distribucí a ČEPS a NET4GAS, budou, bohužel, neustále růst. Je nutná politická vůle k omezení nezákonných zisků v řádech i několika set procent,“ nabádá odborník.

Možnost omezit apetit monopolů se podle jeho názoru alespoň částečně ukázaly právě nyní, když politici vyvinuli tlak na ERÚ vzhledem k tomu, že byli doslova vyděšeni silnými reakcemi okrádaných firem i občanů. „Proto ERÚ alespoň našel možné úspory a alespoň opticky snížil procento nárůstu. Je potřebné si také uvědomit, že pouze dodržováním českých zákonů se stane česká elektřina opět cenově dostupná českým občanům, českému průmyslu a zemědělství,“ tvrdí bývalý první místopředseda Energetického regulačního úřadu.

Šílené výkyvy, s jejichž pomocí docházelo k okrádání

Poukazuje na to, že občané jsou neustále uváděni v omyl, že v České republice byla, či snad stále je, energetická krize v oblasti zásobování elektřinou. „Ale krize vzniká v elektrizační soustavě (blackout)

nastává, pouze pokud je elektřiny málo, či naopak moc. V roce 2021 a ani v roce 2022 tato krize v Česku ani nemohla nastat, protože tyto dva roky vůbec nijak nevybočovaly z průměru výroby, spotřeby a exportu elektřiny v posledních 11 letech, kdy průměrná výroba elektřiny byla 85,5 Twh,“ uvádí Ivan Noveský.

V roce 2021 byla výroba 84,9 TWh a v roce 2022 84,5 Twh; průměrná spotřeba elektřiny byla 71,9 TWh. V roce 2021 byla spotřeba 73,7 TWh a v roce 2022 70,8 Twh. „A protože se elektřina nedá – zatím – ve velkém skladovat, byl i ustálený export elektřiny z ČR 13,5 TWh. V roce 2021 export 11 TWh a v roce 2022 13,5 Twh. Tedy jaká krize? Pouze nesmyslnými, možná až zločinnými, spekulacemi s tzv. burzovními cenami se podařilo vytvářet, fyzikálně i logicky, neodůvodnitelné – doslova šílené – cenové výkyvy a s jejich pomocí okrádat české občany, český průmysl, zemědělství a celou ekonomiku,“ kritizuje expert na energetiku.

[ZDROJ](#)